

Når legen går over stregen

- hvordan foreningerne kan forebygge, at børn
og unge begår seksuelle overgreb mod hinanden

Når legen går over stregen

- hvordan foreningerne kan forebygge, at børn og unge begår seksuelle overgreb mod hinanden

Dansk Ungdoms Fællesråd, juli 2004

2. udg., 1. opl.

Tekst: Connie Yilmaz Jantzen

Redaktion:

Bjarne Toft Larsen (Danske Døves Ungdomsforbund)

Uffe Vest Schneider (Youth for Understanding)

Charlotte Poort (Det Danske Spejderkorps)

Siri Lorenzen (Missionsforbundets Børn og Unge)

Kirsten Hansen (DUI-Leg og Virke)

Konsulent: Mimi Strange, cand. psych..

Forsker i børn og unges seksuelle overgreb
ved Socialforskningsinstituttet

Layout og tryk: Glumsø Bogtrykkeri A/S

Foto: Mikal Schlosser

Når legen går over stregen distribueres gratis af

Dansk Ungdoms Fællesråd

Scherfigsvej 5

2100 København Ø

Telefon 39 29 88 88

eller bestilles via DUFs hjemmeside: www.duf.dk

DUF har desuden udgivet følgende materialer om
forebyggelse af seksuelt misbrug af børn i foreningerne:

Børn er et fælles ansvar

Sæt forebyggelse på dagsordenen

Indholdsfortegnelse

Børn og unge – seksualitet og overgreb

- Seksuelle krænkelser er flere ting 4
- Hvor stort er problemet? 7
- Krænkeren er selv offer 8
- Forebyggelsen er afgørende 8
- Kropskulturen er forandret 8

Forebyggelse i foreningerne

- Samværspolitik i foreningen 10
- Dialog med børn og unge 12
- Den vigtige voksenrolle 13
- Hvad gør du, hvis mistanken opstår 14
- Rådgivning 16
- Litteratur 18

BØRN OG UNGE – SEKSUALITET OG OVERGREB

Alle børn har i løbet af deres opvækst behov for at udforske deres egen krop og seksualitet. Det er en helt naturlig del af børns udvikling, som blandt andet gør barnet i stand til at indgå i nære følelsesmæssige og seksuelle relationer som voksen.

Nogen gange vil et barn udforske sin krop og seksualitet på egen hånd – andre gange vil det ske sammen med andre børn. Ligesom det gælder for børns lege generelt, kan børns seksuelle lege være med til at udvikle barnets egne grænser – og ikke mindst lære barnet respekt for andre børns grænser i forhold til netop krop og seksualitet.

Det kræver imidlertid, at de børn som deltager, er helt enige om betingelserne for legen; som for eksempel om det foregår med eller uden tøj på, eller om det finder sted i et åbent eller lukket rum uden voksenopsyn. Dernæst er det naturligvis helt nødvendigt, at det enkelte barn har mulighed for at sige fra undervejs, hvis barnet føler, at det bliver gået for nær.

Det vigtige – men også meget vanskelige – består i at kunne afgøre, hvornår legen går over strengen, og der er

tale om seksuel krænkelse af et eller flere børn. Tidligere troede man, at en aldersforskel på mindst 5 år mellem de deltagende børn kunne være en markør for, at der kunne være tale om et overgreb. I dag ved man, at det ikke nødvendigvis er tilfældet.

Imidlertid er der et par andre fokuspunkter, man kan være opmærksom på, når man skal forholde sig til, om der er tale om et overgreb:

- Magtrelationen mellem børnene er afgørende, da seksuelle overgreb mellem børn ofte indebærer, at et barn i en mere magtfuld position udnytter et svagere barn. Graden af magtanvendelse og trusler fra det barn, der krænker et andet barn, kan fortælle os, at der er tale om et overgreb.
- Ved børns almindelige seksuelle lege er der ofte en frivillig aftale om, at det er hemmeligt for andre børn og voksne. Når der er tale om et overgreb, er det ene barn ofte tvunget til at deltage gennem trusler og magtanvendelse, og hemmeligholdelsen er bestemt af det krænkende barn.

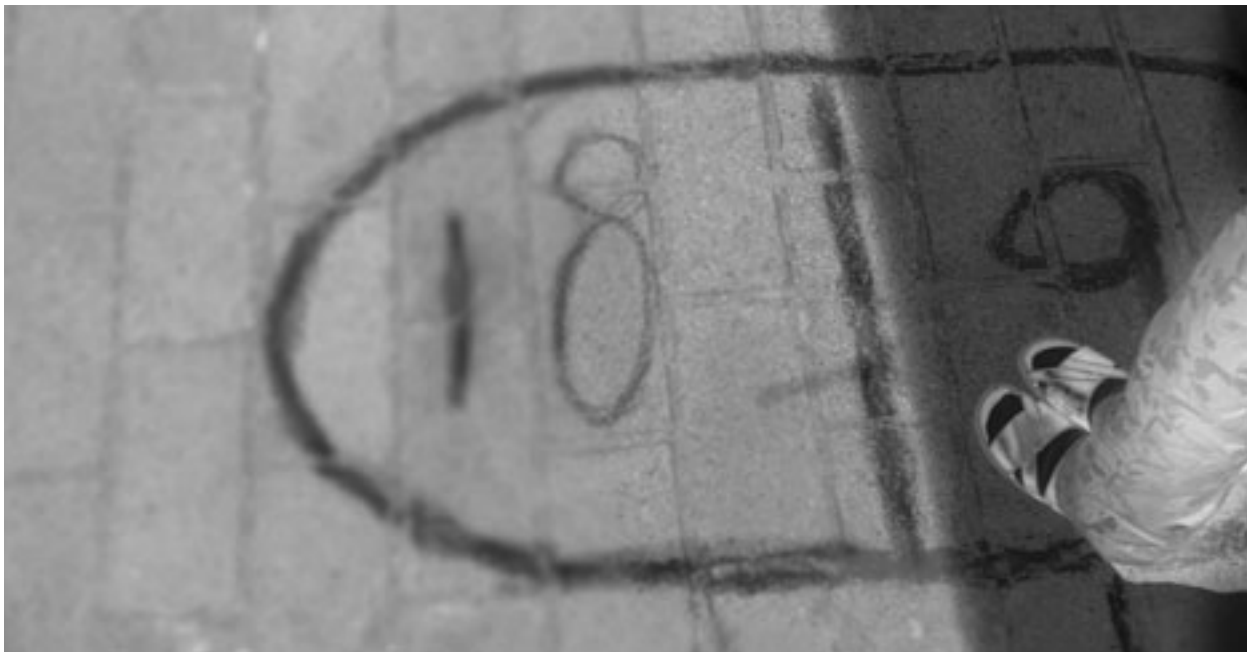
Oplever du som foreningsleder, at en leg virker unaturlig eller måske er ved at gå over strengen, er det en god ide

først at tage en snak med børnene og lade dem fortælle, hvad de oplever under legen.

Seksuelle krænkelser er flere ting

Når vi taler om børn og unges seksuelle krænkelser af andre, kan der være tale om verbale, psykiske eller fysiske overgreb.

- En verbal krænkelser er for eksempel, når en pige i puberteten får omtalt sine bryster som "store patter", eller udsættes for lignende udtalelser om hendes krop.
- En psykisk krænkelser kan være en situation, hvor et barn eller ung presses til at deltage i en leg eller et spil, hvor man gradvist skal tage tøjet af for til sidst at sidde helt eller halvt klædt af foran andre, uden at det nødvendigvis indebærer, at man har direkte seksuel kontakt med hinanden.
- En seksuel krænkelser af fysisk karakter kan være alt fra, at et barn tiltvinger sig ret til at røre ved et andet barn til, at den anden part tvinges til at have egentligt seksuelt samkvem.

Hvornår der er tale om en seksuel krænkelse er imidlertid vanskeligt at give en entydig definition på, da det jo altid vil være offerets egen oplevelse af at få overskredet personlige og seksuelle grænser, som er afgørende for, om han eller hun føler sig krænkede.

Nedenfor følger to eksempler på klare krænkelse begået af børn og unge mod andre børn og unge:

På en sommerlejr bliver en leder opmærksom på, at en pige på 8 år indgår i en seksuel leg med to jævnaldrende drenge, som virker grænseoverskridende på lederen og får ham til at reagere.

Da sagen undersøges nærmere, viser det sig, at pigens bror jævnligt optræder seksuelt grænseoverskridende overfor sin søster, og blandt andet tvinger hende til at sutte på sin penis. Det viser sig desuden, at børnenes forældre har været igennem en særdeles opslidende skilsmisse, og selv flere år efter har forældrene svært ved at tale sammen på en ordentlig måde. Fordi forældrene er særdeles optaget af hinanden og deres indbyrdes konflikter, udsættes børnene for en art følelsesmæssig omsorgssvigt.

Det sker ikke sjældent, at børn i familier med omsorgssvigt indgår et incestuøst forhold med hinanden, som enten er tvungen – som i dette tilfælde – eller frivillig fra begge parters side. Den kontakt, børnene mangler fra de voksne, søger de hos hinanden, og til tider kan kontakten udvikle sig i en

seksualiseret retning. Når pigen lader sine grænser overskride i en leg med jævnaldrende, kan det forstås som en udløber af relationen til broderen. Hun er blevet vænnet til ikke at mærke sine grænser.

Den "rette" reaktion fra ledernes side er først og fremmest ikke at overdramatisere, men at sørge for at børnene og familien får tilbudt hjælp fra socialforvaltningen i form af psykologbistand, hvor man gennem samtaler med begge børnene kan hjælpe dem til en mere hensigtsmæssig kontaktform.

En pige på 7 år tilbyder sin yndlingsleder i foreningen seksuelle ydelser i form af, at han gerne må røre hendes bryster. Lederen afviser med det samme en sådan relation mellem et barn og en voksen, og sørger efter nærmere drøftelser med foreningens øvrige ledere for, at sagen undersøges af socialforvaltningen.

Pigens far er rædselsslagen for, at han er under anklage, men under samtaler med en psykolog kommer det frem, at pigen misbruges groft seksuelt af en 13-årig fætter. Det bliver endvidere klart, at pigens situation er stærkt præget af, at hun lider under savnet af sin mor, som har forladt hjemmet, og sjældent tager kontakt til pigen. Ikke sjældent vil børn, som udsættes for seksuelle overgreb, udvise seksualiseret adfærd overfor andre børn eller voksne. De sammenblander varme, kærlige følelser med seksualitet som følge af misbruget, og kan derfor tro, at en voksen, som de har knyttet sig til, vil blive glad for seksuelle "tjenester".

Man bør altid reagere på seksualiseret adfærd hos børn, og få undersøgt, hvad der ligger bag.

Hvor stort er problemet?

Problematikken omkring seksuelt misbrug af børn og unge er i høj grad præget af manglende viden om problemets omfang. Det gælder i særlig grad, hvor mange børn og unge, som misbruger andre børn og unge. De kommende år vil der derfor blive forsket en del i dette område. Følgende undersøgelser er derfor alene pejlemærker for problemets omfang.

- I England har en gennemgang af kriminalstatistikkerne vist, at 33 procent af dem, der blev dømt for seksuelle overgreb, er under 20 år. (Home Office, 1994)
- En amerikansk undersøgelse fra 1996 viste, at 33 procent af de seksuelle overgreb blev begået af unge under 18 år. (Calder, 1996)
- I Danmark har en gennemgang af 550 anmeldte sager fra 1998 om seksuelt misbrug af børn vist, at 5 procent af krænkerne var mellem 10 og 14 år. Samlet var 10 procent af krænkerne under 18 år. (Karin Helweg Larsen, Institut for Folkesundhed, 2000)

Forskellen mellem de danske og udenlandske undersøgelser kan måske forklares ved, at der i Danmark er en helt anden praksis i forhold til at anmelde seksuelle overgreb, som begås af børn og unge. Desuden kan forskellige definitioner af krænkelser og overgreb spille en rolle.

I hvert fald mener fagfolk, at der hidtil har været en tendens til at benægte problemet, formodentlig fordi vi i Danmark har en anderledes liberal holdning til børn og unges seksuelle omgang med hinanden. Blandt behandlere på området er der ingen tvivl om, at vi her har at gøre med et problem, som fortjener stor opmærksomhed fra de voksne, der er en del af danske børn og unges hverdag.

Krænkeren er selv offer

Voksne, der begår seksuelle overgreb mod børn, har for de flestes vedkommende været udsat for omsorgssvigt i deres barndom, og en del har desuden selv været seksuelt misbrugt.

Når vi taler om børn og unge, som begår overgreb, er der grund til at formode, at denne sammenhæng er endnu klarere og stærkere.

For børnenes vedkommende er det at krænke et andet barn ofte en måde at bearbejde og udleve de smertelige erfaringer, man har af selv at have været blevet misbrugt seksuelt.

For de unge (13-18 årige), der begår overgreb mod mindre børn, gælder det som for voksne krænkerer, at de selv har været udsat for en seksuel krænkelser eller omfattende fysisk mishandling. For de unge, som begår overgreb mod jævnaldrende eller voksne, er det derimod anderledes, da disse overgreb som regel er en del af et mere generelt kriminelt mønster for den unge.

Omvendt skal det dog slås fast, at langt de fleste børn, som udsættes for seksuelle overgreb af voksne eller andre børn, ikke selv bliver krænkerer.

Forebyggelsen er afgørende

Kan man forebygge og behandle børn og unges krænkelser mod andre på et tidligt tidspunkt, så har man en god mulighed for at forhindre senere seksuelle overgreb mod mindreårige.

Det forhold, at krænkeren som oftest selv er offer, betyder, at barnet eller den unge selv bærer på smertelige erfaringer, som kræver professionel hjælp. Det som taler for den tidlige indgriben er desuden, at det er betydelig nemmere at behandle en mindreårig krænker, når afstanden til barnet eller den unges egne oplevelser af at være blevet misbrugt er kortere.

I de kommende år ligger der en stor samfundsmæssig opgave i at få undersøgt, diskuteret og skabt opmærksomhed om problemet, så man i højere grad end i dag kan forebygge børn og unges overgreb på hinanden.

Som alle andre, der tager del i børn og unges hverdag, må foreningerne diskutere og forholde sig til problemstillingen, uanset om overgrebene finder sted i eller udenfor foreningen.

Kropskulturen er forandret

I de senere år er der sket en ændring af kropskulturen, hvad angår børn og unges påklædning og seksuelle modning. Gennem en massiv markedsføring af for eksempel pigebands har det været muligt at introducere en ny pigekultur overfor børnegruppen, som så forsøger at kopiere kulturen, herunder en langt mere voksen og sexet påklædning.

Det har ført til, at små piger helt ned til 6-8 års alderen i stigende grad klæder sig i små toppe, bar mave og stramtsiddende bukser. Konsekvenserne af denne ændring af børnekulturen kendes ikke endnu, men det er

klart, at disse små piger med deres påklædning sender nogle signaler til det andet køn, som de langt fra kender rækkevidden af, og at de ikke er modne til at håndtere eventuelle konsekvenser heraf.

Der er også sket en stigende seksualisering af samfundet i de senere år – en udvikling som mediernes udbud af erotiske programmer og pornografiske film blandt andet er med til at fremme. Endvidere er udbuddet af erotiske og pornografiske sider på Internettet stort – og børnenes adgang er nem til disse sider.

Hvilken betydning disse ændringer kan få for børn og unges seksuelle adfærd i fremtiden ved man ikke. Men det er nødvendigt, at man er opmærksom på denne udvikling, blandt andet, når man skal diskutere samvæbspolitik for børn og unge.

FOREBYGGELSE I FORENINGERNE

I børne- og ungdomsorganisationerne er der meget forskellige normer for børn og unges samvær – ikke mindst hvad angår de områder, hvor der er øget mulighed for, at børn og unge kan udfolde deres seksuelle aktiviteter med hinanden. Nogle steder har man klare regler om, at drenge og piger i alle aldre sover adskilt på weekendture, stævner og så videre, mens man andre steder lader det være op til børnene og de unge selv. I nogle foreninger ser man ingen problemer i, at drenge og piger benytter samme baderum, mens det andre steder foregår i hvert sit. Dertil kommer, at man i landsorganisationerne kan have én praksis, når det for eksempel drejer sig om landsarrangementer, mens der kan være helt andre regler i organisationens lokale enheder.

Hvordan man i den enkelte forening vælger rammerne for børn og unges samvær er ofte et resultat af tradition, gode og dårlige erfaringer samt de aktuelle ledere og medlemmers holdning til spørgsmålet. Desuden kan foreningens bagvedliggende ideologi også have betydning.

Det afgørende er, at den samværsform, man har i foreningen, er et resultat af en grundig drøftelse af, hvad der skal til, for at børn og unge føler sig trygge i hinandens samvær, og hvordan vi som voksne sikrer, at mulighederne for at en seksuel krænkelse kan finde sted er minimal. At man

i foreningen diskuterer og formulerer en samværspolitik, som alle har kendskab til og søger at leve op til.

Som tidligere nævnt er det her i gråzonen mellem børns almindelige seksuelle omgang og seksuelle overgreb, at vi som ledere skal navigere for at kunne beskytte børnene. En vanskelig opgave, ikke mindst fordi vi altid vil være prægede af vore egne normer, holdninger og erfaringer, når vi skal bestemme, hvad der er acceptabel seksuel adfærd. Det er helt legalt, og en af grundene til at man næppe kan finde en entydig definition på hvad der er acceptabelt.

Samværspolitik i foreningen

Når man går i gang med at drøfte samværspolitik i foreningen, er det væsentlig at gøre sig klart, at processen bør inddrage såvel de voksne som foreningens børn og unge, ligesom også forældrene senere bør orienteres om, hvad man i foreningen har drøftet og besluttet. Samværspolitikken må naturligvis også indeholde en diskussion af rammerne for samværet mellem børn og voksne – dette er dog tidligere grundigt beskrevet i pjecen "Børn er et fælles ansvar", og derfor fokuserer denne del alene på børn og unges indbyrdes samvær.

Foreningens ledere og voksne skal indledningsvis have mulighed for indbyrdes at diskutere, hvad de finder er

gode og rimelige rammer for børn og unges samvær, for eksempel når det drejer sig om, hvorvidt piger og drenge kan sove sammen eller ej. I sidste ende er det foreningens ansvar at skabe trygge rammer for børn og unge, så længe de er der, og det uanset i hvor høj grad børnene har været inddraget i formuleringen af den fælles politik.

Udgangspunktet for en diskussion i foreningen kan være en evaluering af skrevne eller uskrevne regler og rammer, som foreningen hidtil har haft på området:

- hvordan fungerer det nuværende samvær mellem børn og unge i vores forening?
- hvilke gode og dårlige erfaringer har vi?

- i hvilke situationer er der er størst risiko for, at børn og unge i vores forening kan få krænket deres blufærdighed eller på anden måde få overskredet seksuelle grænser?

Som sagt findes der ikke ét bud på en samværspolitik. Den må formuleres fra forening til forening på baggrund af en indgående diskussion. Imidlertid er der i forhold til børn og unges indbyrdes samvær grund til at pege på en række områder, som det er særligt vigtigt, at vi som foreningsledere forholder os til:

Overnatning

- Hvordan mener vi, at overnatning på for eksempel weekendture skal foregå? Skal drenge og piger sove sammen eller hver for sig – er der en bestemt alder, hvor det er naturligt at skille dem ad?
- Hvis drenge og piger sover sammen, kræver det så, at der er voksne, som sover sammen med dem?

Badning

- Hvordan sikrer vi, at børn og unges blufærdighed ikke bliver krænket i forbindelse med badning og omklædning?

Omgangstone

- Er der grænser i forhold til en rimelig og respektfuld omgangstone mellem børn og unge?

Dialog med børn og unge

For at kunne afgøre hvad der er krænkende adfærd over-

for et barn, og hvad der ikke er det, er det nødvendigt at være opmærksom på børnene og de unges egne grænser. For eksempel tyder meget på, at omgangstonen blandt børn og unge er ændret og blevet mere rå, og måske har ordene derfor heller ikke den samme virkning på den enkelte, som man umiddelbart kan tro. Dialogen kan derfor være en måde at få en fornemmelse for, hvad børnene og de unge selv oplever som krænkende adfærd. Men det vil der jo sjældent være én opfattelse af, og det er derfor rimeligt at arbejde ud fra mindste fællesnævner. Samtalen må gerne være en del af en bredere samtale om, hvordan vi generelt har det med hinanden, og hvordan vi opfører os overfor hinanden i foreningen.

Når man vil i dialog med børn og unge omkring så følsomt et tema, er der dog et par ting, man bør være opmærksom på, og gode råd man kan følge:

- Start med at fortælle grundigt om hvad formålet er med samtalen, og hvad børnene og de unges diskussion skal bruges til.
- Gennemfør samtalen med piger og drenge hver for sig. Erfaringerne viser, at der er bedre basis for en fri og åben dialog, når det andet køn ikke er til stede.
- Afhængig af om man formulerer spørgsmål, som de unge skal tage konkret stilling til, eller giver dem mulighed for mere åbent at bringe spørgsmål frem, bør der være mulighed for at dette kan foregå anonymt, for eksempel ved at man skriver spørgsmål eller svar på små sedler, som lægges i en hat, og derefter diskuteres uden at afsenderen er kendt.

- Og husk så: Man bør aldrig tvinge børn og unge til at indgå i en dialog om deres grænser i forhold til seksualitet. Ingen skal presses ind i en sådan dialog.

Dette eksempel kan bruges som udgangspunkt for en dialog:

Flaskehalsen peger på

De fleste børn har været med til at lege "Flaskehalsen peger på", hvor man sidder i en rundkreds og skiftes til at dreje på en flaske, som ligger i midten. Den som flaskehalsen peger på, skal gøre en ting, som den sidste "som var den" bestemmer, hvad er. Når det er små børn, som leger, er det som regel noget med at hoppe på et ben eller stå på hovedet. Men når store børn leger, kan det derimod være noget med, at en pige skal kysse en af drengene på kinden eller munden, eller at man først skal tage et stykke tøj af, senere et til og så videre.

Spørgsmål

- Har du selv prøvet at lege en leg som denne her, og hvordan følte du det?
- Hvor langt synes du, man kan gå i en leg, når det for eksempel drejer sig om at tage mere og mere tøj af?
- Hvordan kan man sige til resten af gruppen, at man synes, det er en dårlig leg, og at man ikke vil være med?

Den vigtige voksenrolle

Som foreningsleder bliver man opfattet som en tillidsperson. Man er altså mere kammerat med børnene og de

unge end for eksempel lærere og pædagoger, der samtidig er myndighedspersoner. Det giver en god mulighed for et ligeværdigt og nært forhold til foreningens børn og unge, men kan fra tid til anden også betyde, at man får en høj status blandt foreningens yngre medlemmer. Vi er som foreningsledere derfor også nødt til at være bevidst om, at vi selv er rollemodeller for børn og unge, og at vi for eksempel ikke har et sprogbrug, som kan virke stødende, nedsættende eller krænkende på andre børn og voksne.

Det tillidsforhold, som opstår mellem børn og ledere i en forening, betyder også, at man indimellem bliver brugt som samtalepartner omkring emner, som barnet eller den unge har vanskeligt ved at tale med sine forældre om, måske fordi de er en del af problemet. På dette punkt må man som leder tage børnene og de unge meget alvorligt og reagere, hvis man får ting at vide, som kan tyde på overgreb eller anden form for omsorgssvigt. Lov aldrig barnet eller den unge, at du vil være tavs om meget alvorlige ting, som de fortæller dig. Fortæl, hvad du har tænkt dig at gøre, og hold fast i at det på sigt er den bedste løsning for barnet.

Hvad gør du, hvis mistanken opstår

Når man som foreningsleder har en daglig, tæt kontakt med børn og unge, er det vanskeligt at forestille sig, at man ikke før eller siden kommer til at stå i en situation, hvor man overvejer, om et eller flere af børnene er gået over grænsen, og for eksempel har involveret andre børn i en leg eller en seksuel kontakt, som man som

voksen oplever som krænkende. Følgende overvejelser kan give et praj om, hvordan du kan håndtere en sådan situation:

- Tag en snak med barnet eller børnene for at få en ide om, hvad der foregår. Afhængig af situationen bør du overveje, om du skal tale med børnene samlet eller enkeltvis.
- Stil åbne neutrale spørgsmål, som tager udgangspunkt i det, du har set eller hørt, og det som børnene selv fortæller. Undgå at blokere for børnenes udsagn ved at komme med din egen mening – den bør du først komme med sidst i samtalen.
- Undgå at overdramatisere situationen. Børn har ikke brug for panikslagne voksne, men derimod voksne som kan bevare roen. Tal med en lederkollega om, hvad du har set eller oplevet, og få hans/hendes vurdering af situationen.
- Orienter forældrene. Forældrene har krav på at vide, hvis du som foreningsleder er særligt opmærksom eller bekymret for deres barn.

Får du som foreningsleder begrundet mistanke om, at et barn eller en ung udsætter andre børn eller unge for klare overgreb, er du nødt til at gå skridtet videre og foretage en decideret underretning af de sociale myndigheder. Det følger af den generelle underretningspligt (Servicelovens paragraf 36), som alle voksne i samfundet er underlagt.

Underretningspligten betyder, at man har pligt til at reagere, hvis man får kendskab til, at et barn eller en ung er udsat for "vanrøgt eller nedværdigende behandling", som blandt et seksuelt overgreb må betegnes som.

Her er det vigtigt at understrege, at pligten til at underrette de sociale myndigheder, når et barn eller en ung krænkes seksuelt, i princippet er den samme, uanset om overgrebet begås af en voksen eller et andet barn eller en ung.

Hvordan myndighederne håndterer underretningen vil imidlertid være forskellig afhængig af, om krænkeren

er over den kriminelle lavalder (15 år) og af overgrebets grovhed. Som udgangspunkt vil seksuelle overgreb begået af unge over 15 år være overtrædelser af straffeloven og derfor medføre, at vedkommende politianmeldes – i praksis vil de mildere tilfælde som oftest behandles af de sociale myndigheder, og de nødvendige foranstaltninger vil blive iværksat derfra.

En mere uddybende vejledning, i hvordan man forholder sig til en begrundet mistanke om seksuelle overgreb, findes i pjecen "Børn er et fælles ansvar".

RÅDGIVNING

I tilfælde af en sag om seksuelt misbrug eller andre overgreb er det muligt at henvise børn, unge og deres forældre til følgende rådgivninger:

- Støttecenter mod incest
tlf. 33 36 00 99/90 (mandag kl. 16-21)
Centeret, der er en selvejende institution under Socialministeriet, tilbyder rådgivning af børn, forældre og pårørende, som er berørt af seksuelt misbrug. Se nærmere på www.incest.dk
- Thora Center
tlf. 33 32 86 50 (mandag-torsdag kl. 10-15 samt torsdag kl. 19-21)
Centeret, som drives af en privat forening, tilbyder rådgivning og behandling til kvinder, mænd og børn, der er berørt af seksuelt misbrug. Se nærmere på www.thoracenter.dk
- Børnetelefonen – for børn og unge
tlf. 35 55 55 55 (mandag-fredag kl. 12-21, samt fredag kl. 12-19)
- Forældretelefonen – for voksne om børn
tlf. 35 55 55 57 (mandag-torsdag kl. 12-21 samt fredag kl. 12-19)
Børne- og forældretelefonen drives af organisationen Børns Vilkår, se nærmere på www.bvdk.dk
- Socialforvaltningen i barnets hjemkommune

LITTERATUR

Organisationernes egne materialer:

Sæt forebyggelse på dagsordenen

Dansk Ungdoms Fællesråd, 2000
(Dansk Ungdoms Fællesråd, tlf. 39 29 88 88 eller www.duf.dk)

Børn er et fælles ansvar

Dansk Ungdoms Fællesråd, 2000
(Dansk Ungdoms Fællesråd, tlf. 39 29 88 88 eller www.duf.dk)

Faktablad om seksuelt misbrug af børn

Det danske Spejderkorps, 2003
(Det Danske Spejderkorps, tlf. 33 64 00 50 eller www.dds.dk)

Håndtering af pædofili

FDFs hjemmeside www.fdf.dk eller tlf. 33 13 68 88

Det sker da ikke hos os

KFUM og KFUK, 2000
(KFUM og KFUK, tlf. 36 16 60 33 eller www.kfum-kfuk.dk)

Hvordan undgår vi seksuelt misbrug af børn?

DUI-Leg og Virke, 2000
(DUI-Leg og Virke, tlf. 36 17 72 00 eller www.dui.dk)

Det uhørte overgreb

Danmarks Idrætsforbund, 2000
(Danmarks Idrætsforbund, tlf. 43 26 26 26 eller www.dif.dk)

Pædofili

Danske Gymnastik- og Idrætsforeningers hjemmeside
www.dgi.dk eller tlf. 79 40 40 40

Anden litteratur om emnet:

Unge krænkere

Mimi Strange, Socialforskningsinstituttet, 2002
(Socialforskningsinstituttet, tlf. 33 48 08 00 eller www.sfi.dk)

Unge trivsel år 2002

Karin Helweg-Larsen & Helmer Bøving Larsen, Statens Institut for Folkesundhed, 2002
(Statens Institut for Folkesundhed, tlf. 39 20 77 77 eller www.si-folkesundhed.dk)

Seksuelle overgreb mod børn i Danmark

Karin Helweg-Larsen, Statens Institut for Folkesundhed, 2000
(Statens Institut for Folkesundhed, tlf. 39 20 77 77 eller www.si-folkesundhed.dk)

Regeringens handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn

Justitsministeriet og Socialministeriet, 2003
(Justitsministeriet, tlf. 33 92 33 40 eller www.jm.dk eller Socialministeriet, tlf. 33 92 33 00 eller www.sm.dk)

Rapport om nationale aktiviteter 2002-2003

SISO, 2004
(Videnscenter for sociale indsatser ved seksuelle overgreb mod børn, tlf. 73 63 02 04 eller www.siso-boern.dk)

Idrættens illusoriske intimitet

Jan Toftegaard Nielsen, Institut for Idræt, Københavns Universitet, 2004
(Institut for Idræt, Københavns Universitet, tlf. 35 32 08 29 eller www.ifi.ku.dk)

Pædofili – om seksuelt misbrug af børn og unge i samfundets institutioner

En antologi redigeret af Jan Andreasen Frydenlund Grafisk, 1999
(Frydenlund Grafisk, tlf. 33 93 22 12 eller www.forlagene.dk/frydenlund)

Hvidbog om seksuelle overgreb mod børn

Red Barnet, 1999
(Red Barnet, tlf. 70 20 61 20 eller www.redbarnet.dk)

Overgreb mod børn. Ser du det? Gør du noget?

Det Kriminalpræventive Råd, 1999
(Det Kriminalpræventive Råd, tlf. 43 44 88 88 eller www.crimprev.dk)

Når legen går over stregen handler om den del af seksuelle overgreb, der finder sted, når børn og unge krænker andre børn og unge.

Pjecen gennemgår den langt fra enkle problemstilling og tager fat der, hvor det er sværest – nemlig i gråzonen mellem børn og unges naturlige seksuelle omgang, og der, hvor der er tale om egentlige overgreb.

Der er ofte stor forskel på de skrevne og uskrevne regler, man har for samværet i forskellige foreninger. Det afgørende er imidlertid, at den samværsform man har, er et resultat af en grundig drøftelse af, hvad der skal til, for at børn og unge føler sig trygge i hinandens samvær, og hvordan vi som voksne sikrer, at mulighederne for at en seksuel krænkelse kan finde sted er minimal. At man i foreningen diskuterer og formulerer en samværspolitik, som alle har kendskab til og søger at leve op til.

I pjecen gives der en række konkrete bud på, hvordan man som forening kan diskutere samværspolitik i en form, som både involverer børn og voksne, og på hvilke områder der især er behov for at have en afklaret holdning.

Dansk Ungdoms Fællesråd har i forvejen udgivet pjecen Børn er et fælles ansvar, som giver en grundlæggende introduktion til, hvordan man kan forebygge seksuelle overgreb mod børn i foreningerne, og hvor-

